

Oecumenische Dienst o.l.v. ds Ad van Nieuwpoort

Ad van Nieuwpoort is verbonden aan de Thomaskerk in Amsterdam-Zuid en is initiatiefnemer van de Stichting Zingeving Zuidas, een platform voor mensen die te midden van hun bedrijvige bestaan op de Zuidas op zoek zijn naar reflectie en menselijke maat.

Inmiddels is Zingeving Zuidas uitgegroeid tot een niet meer weg te denken project met tal van activiteiten. Aan de stichting is sinds 2008 Ruben van Zwieten verbonden als predikant-directeur.

Zie www.zingevingzuidas.nl

‘Geroepen tot een nieuw paradigma’

Lukas 19 : 1 – 8

Evangelielezing

- 1) Hij kwam Jericho binnen en trok de stad door.
- 2) En zie, een man geroepen met de naam Zacheüs, hij was een oppertollenaar en hij was rijk.
- 3) Hij wilde Jezus zien, wie hij was, maar hij kon het niet, vanwege de menigte en omdat hij klein was van gestalte.
- 4) Hij rende hard vooruit en klom in een wilde vijgenboom om hem te zien want daar moest hij voorbijkomen.
- 5) Toen Jezus bij die plaats gekomen was, keek hij op en zei tot hem:
Zacheüs, haast je en daal af, want heden moet ik in jouw huis verblijven.
- 6) Hij haastte zich, daalde af en ontving hem met blijdschap.
- 7) Allen die het zagen, murmureerden en zeiden:
Bij een zondig man gaat hij naar binnen om als gast te verblijven!
- 8) Zacheüs ging staan en zei tot de Heer:
Zie, de helft van wat ik bezit, Heer, geef ik aan de armen.
En als ik iemand iets heb afgeperst, geef ik het viervoudig terug.
- 9) Jezus zei tot hem:
Heden is bevrijding geschied aan dit huis, want ook deze is een zoon van Abraham.
- 10) De Mensenzoon is immers gekomen om te bevrijden wat verloren is.

Overweging

Bestseller auteur Jonathan Franzen (auteur van Freedom) vroeg het zich laatst in een interview af: is er naast de eendimensionale wereld van markt en strijd nog een andere wereld? Een soort vluchtheuvel waarop nog kritisch gereflecteerd kan worden over de wereld waarin wij leven, werken, liefhebben, gezond of ziek zijn? Een terechte vraag, dunkt me. Velen verlangen er weer naar vandaag de dag. Is het leven nu alleen maar van maandag tot vrijdag mijn targets halen, vrijdagavond veel innemen om wat te kunnen ontspannen, zaterdag brak wakker worden om zondag weer me voor te bereiden op de maandag? Het is bij ons op de Zuidas het gesprek van de dag. In de column van de meiden van de Zuidas in het FD van jl. vrijdag kunt u er iets van proeven. Is er ruimte voor de vraag wie ik eigenlijk ben? Wat me echt gelukkig maakt? Wie mijn naaste collega is waarmee ik dag in dag uit mee samenwerk? Is er ruimte voor de vraag of wat ik doe wel is wat ik echt wil doen? 95% van de handel gaat om cijfers, 5 % over de menselijke factoren, zei Pieter Bouw me nog van de week.

Het samen lezen van een tekst uit een andere wereld, kan zomaar helpen om die vragen de ruimte te geven. We doen dat wekelijks in de Thomaskerk met Young Professionals van de Zuidas en sinds kort ook met een groep seniors. Gewoon maar samen een tekst lezen. Indrukken uitwisselen. We doen dat met de bijbel. De bijbel is

voor ons niet een moraalboek, of een letterlijke weergave van historische feiten. Een soort krantverslag. De bijbel is een droomboek. Een buitengewoon realistisch droomboek. Geschreven door mensen in de verdrukking. Mensen die geen tijd hadden voor mooie beschouwingen of theoretische discussies. Nee, de schrijvers van de bijbel waren, dat merk je aan de teksten, mensen die hunkerden naar een andere wereld.

Laten we de proef op de som nemen met dat verhaal van die oppertollenaar Zacheus. Het staat in het evangelie van Lukas: een bevrijdend commentaar op het zogenaamde Oude Testament.

Laten we maar lezen: Het gaat over Jezus die door Jericho gaat. Het is allemaal beeldtaal: Jericho is de gesloten stad in het oudtestamentische verhaal van Jozua. U kent het van *The battle of Jericho!* Het is de eendimensionale wereld waar Jonathan Franzen van spreekt. Daar zit je in. Je komt daar niet binnen, je kunt er niet uit. Het staat voor een gesloten wereld. En Jezus, zo gaat het verhaal, trekt daar doorheen. Zijn naam betekent veelzeggend: Hij redt, hij bevrijdt. Hij is het vleesgeworden bevrijdingspamflet. En de verteller zet ineens, zoals u ziet, de schijnwerpers op Zacheus. Die naam is niet toevallig gekozen. Zijn naam betekent zoiets als de reine, de onschuldige, de rechtvaardige. In de bijbel gaat het altijd om mensen met een naam. Daarmee doorbreekt ze de algemene categorieën waar wij vaak in leven. De HRmanager, de CEO van, het hoofd communicatie... Noemt u maar op. Maar hoe heten ze? Wat zijn hun namen? Deze oppertollenaar is in de ogen van zijn omgeving vooral tollenaar. Dat is het etiket dat hij door zijn omgeving heeft opgeplakt gekregen. En hij is er misschien wel naar gaan staan, deze Zacheus. Dat is nu precies Jericho. Mensen zijn in soorten ingedeeld. Dat is de spraaknood van deze tijd. Maar die Zacheus is geboeid door die Jezus die door zijn gesloten wereld wandelt en wil hem zien.

Hij was klein van gestalte, zo staat er. Dat heeft hem leren vechten. Heeft hem tot een initiatiefrijk mens gemaakt. En hij klimt in een wilde vijgenboom. Ook niet voor niets door de verteller gekozen. Een wilde vijgenboom is bij de profeten de metafoor voor het beloofde land. Onder de vijgenboom en de wijnstruik is het goed toeven. Daar kun je leven zonder angst. Daar oefen je met elkaar de menselijkheid. Daar is je collega niet jouw tegenstrever, jouw rivaal, maar je broeder waar je mee samen leeft en werkt. Zacheus neemt, zonder dat hij het weet de juiste boom, dat is duidelijk.

En als Jezus voorbijkomt, gaat hij niet aan deze tollenaar voorbij, maar kijkt hij op en zegt: 'Zacheus, haast je en daal af, want heden moet ik in jouw huis verblijven.' Jezus roept hem bij zijn naam. Terwijl heel het volk alleen nog maar spreekt van 'die tollenaar', roept Jezus hem bij zijn naam, zoals zijn moeder hem ooit bij zijn naam riep. Jezus roept niet: 'Hé jij graaier', nee, hij noemt hem bij zijn naam. Zoals hij is. Ook als hij 's ochtends zich voor de spiegel staat te scheren. Hij wordt daarmee in zijn kern geraakt. In wie hij werkelijk is. Deze bevrijder wil met hem zijn. Wil in zijn wereld komen. En Zacheus ontvangt hem met blijdschap, zo staat er. Er gebeurt iets in zijn leven. Er is iemand die hem werkelijk kent. Weet wat zijn verlangens zijn, zijn verdriet, zijn hoop, zijn teleurstelling. En met dat hij is aangesproken, verandert hij. Hij wordt in die aanspraak geroepen tot een nieuw paradigma, om maar dicht bij de thematiek van deze conferentie te blijven. Zijn gesloten wereld wordt opengeboren.

Maar het volk lijkt daar nog niet aan toe te zijn. Het kerkvolk denkt nog in de morele categorieën van zondig en niet zondig. Van goed en slecht. Dat kerkvolk komt er in de bijbel niet al te best van af. Maar indelingen zoals in gelovigen en ongelovigen zijn de bijbel vreemd. De muren van Jericho moeten niet voor niets vallen in het Jozuaboek.

In het huis van Zacheus geschiedt bevrijding. Ineens wordt hij zich bewust wat hem in het leven te doen staat: namelijk Zacheus te zijn. Een rechtvaardige! Het is niet Jezus die hem zegt: 'en nu moet jij dit en dat doen'. Nee, doordat hij is ontmoet, zegt hij het zelf. Hij komt tot zichzelf en daarmee wordt hij zich bewust van de rol die hij krijgt te spelen. Dat hij nu is aangesproken dat werpt zijn vruchten af. Anderen in zijn omgeving zullen dat gaan merken.

'Ik ben maar eens gaan vragen aan mijn naaste collega, hoe het met hem is, thuis. En toen bleek dat hij net gescheiden was. Terwijl ik met hem dag in dag uit werk, was het me niet opgevallen.' En die partner die zegt: 'ik zal toch eens vragen hoe het met die advocate eigenlijk gaat. Ze ziet er zo moe uit de laatste tijd...' Zo trekken 150 alleenstaande ouderen op Valentijnsdag een dagje op met 150 yuppen. Twee werelden die elkaar niet kennen, ontmoeten elkaar. De jup denkt een dag je goed te doen voor die oudere. Die oudere denkt goed te doen aan die jup door hem eens een dagje achter zijn scherm weg te halen.

Allemaal heel kleine dingen. Maar dáár begint het wel. Daar beginnen de muren van Jericho te breken. Ook op bestuurlijk vlak. Wie zijn we? Niet als bestuurders, maar gewoon als mensen met een naam en een geschiedenis.

Wat doet er nu eigenlijk echt toe? Het verhaal van Zacheus spreekt boekdelen. Het kon nog wel eens die eendimensionale wereld, waar Joanthan Franzen van spreekt, openbreken.

Afsluitend gebed

Gij roept ons
mens voor mens
naam voor naam
Uw verhaal zoekt ons op
waar we zitten, leven en werken
Laat het zijn als een dak boven ons hoofd
als vaste grond onder onze voeten
Tot een zegen voor wie onze weg kruist.
Van Jericho naar beloofd land
Hier in ons land, met zegen voor wie ons regeren
maar ook op het Tahrirplein in Cairo.
Om Christus wil.